

זהירות, ארנונה

■ מאת אברהם גולדשטיין, עו"ד

(משרד עורכי דין יצחק גילדשטיין)

הארנונה העירונית המוטלת על מחזיק בנכס הינה אחד המיסים הפחות האהודים. פעמים רבות מדובר במס גבוה ביותר, במיוחד בעסקים (חנויות, משרדים וכיו"ב), בעוד התמורה שמקבל האזרח לאותו מס לא ממש גלויה לעין. חיובי הארנונה צומחים מדי שנה בכמה אחוזים, בעוד הכנסות העסק לא תמיד עולות בשיעור דומה.

רבים מוצאים עצמם, ולא תמיד באשמתם, מול הליכי גביה בלתי נעימים בהם נוקטות העיריות, אשר המחוקק נתן להן היתר לשלוח יד לכיסו של האזרח, היתר אותו הן מנצלות לעיתים קרובות, והאזרח חש עצמו כמי שעומד מול מערכת בירוקרטית מאיימת, ואינו יודע כיצד נקלע אליה וכיצד ייחלץ ממנה.

בהתאם לפקודת העיריות, יכולה עיריה לפעול באחד משני הליכי גביה – הגשת תביעה לבית משפט, ולחלופין הליכי גביה מינהליים, המאפשרים הטלת עיקולים ללא צורך בהחלטת שופט. בית המשפט המחוזי בתל אביב קבע, כי מלשון החוק ובהתאם להנחיית היועץ המשפטי לממשלה מדובר במסלולים חליפיים, והעיריה אינה רשאית להפעיל את שניהם בו זמנית.

לצד מסלולי גביה אלו קיים גם הליך גביה שלישי המכונה "גביה פסיבית" – העיריה מסרבת ליתן אישור להעברת הנכס בטאבו כל עוד לא סולקו כל החובות.

חוקיות הגביה המינהלית

בדיחה מספרת על סועד המגלה בחשבון המסעדה חיוב בגין מנה בשם "מצליח", שלא זכורה לו. לשאלתו מהי מנה זו עונה המלצר: "פעם זה מצליח ופעם לא, הפעם – לא". לא תמיד הליכי הגביה צודקים, ולפעמים הם נעשים בשיטת מצליח. לעיתים יש לפנות לבית המשפט על מנת לבטל את הליכי הגביה הדרסטיים.

הליכי הגביה המינהליים נועדו לאפשר לרשות לגבות חובות ביעילות, אך אליה וקוץ בה. העיריות מנצלות הליכים אלו גם כאשר יש שאלה האם בכלל קיים חוב. בית המשפט המחוזי בחיפה מתח ביקורת קשה על הליכי הגביה המינהלית, שכן בניגוד להליך גביה רגיל בו מברר בית משפט האם בכלל קיים החוב, ורשם הוצאה לפועל מפקח על הליכי הגביה, מאפשרת הגביה המינהלית באופן אבסורדי לרשות המקומית לעקוף את המסגרות השיפוטיות, להחליט על פי שיקול דעתה הבלעדי על החוב, ולהחליט על דעת עצמה אילו הליכי גביה ינקטו, ובכך נוצר פתח לשרירותיות.

בית המשפט קבע כי יש לצמצם את הליכי הגביה המינהלית, לאחר שהעלה תהיות באשר לחוקיות הליכי הגביה המינהלית, הפוגעים בקנינו של האדם, בניגוד להוראות חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

הטלת עיקולים מינהליים שלא כחוק – לשון הרע

עיקול המוטל על נכסיו של אדם (חשבונות בנק, ספקים, לקוחות וכיו"ב) גורם לפגיעה קשה בשמו הטוב ויכול להוות עוולה של לשון הרע. בשורה של החלטות, חייבו בתי המשפט את העיריות לפצות אזרחים בגין עיקולים שהוטלו שלא כחוק. בהחלטה שניתנה לאחרונה בבית משפט באילת נקבע, כי על העיריה לעמוד באותן חובות בסיסיות המוטלות על גוף מינהלי, ולהפעיל את סמכותה במקרים המתאימים מתוך שיקול דעת, במשורה, בהירות, בהגנות, ביושר, בתום לב, בסבירות, ללא שרירות וללא משוא פנים.

נקבע כי עיקול חשבון בנק שהוטל שלא כחוק, מהווה פרסום לשון הרע, אף אם סכום העיקול נמוך, שכן העיקול מציג את האדם כמי שאינו משלם את חובותיו, עד כי לא היה מנוס מהטלת עיקולים על רכושו. פרסום כזה עלול לבזות את האדם, להשפילו בעיני הבריות, לעשותו מטרה לבזו או ללעג ולפגוע בשמו הטוב, הן בעיניו של בנקאי סביר והן בפני כל מי שידעיה זו הגיעה לאוזניו. מכאן שהטלת עיקול עשויה להוות עוולת לשון הרע.

לאור קביעות אלו חייב בית המשפט את העיריה בפיצוי התובע ובתשלום הוצאות, בסך כולל של 55,000 ש"ח.

מוטר השכל – גם אם נראה לאדם מהשורה כי אין באפשרותו להתמודד עם חיובים והליכי גביה שלא כחוק, הננקטים בשיטת "מצליח", עמידה על זכויותיו, יכולה להשתלם במקרים רבים.

מאמר זה הינו למידע כללי וראשוני בלבד, ואין בו משום ייעוץ משפטי ואז כתחליף לייעוץ משפטי הנדרש בכל מקרה ונסיבותיו. אין להסתמך על האמור מבלי להיוועץ עם עורך דין העוסק בתחום. במרם נקיטת כל פעולה או סבל